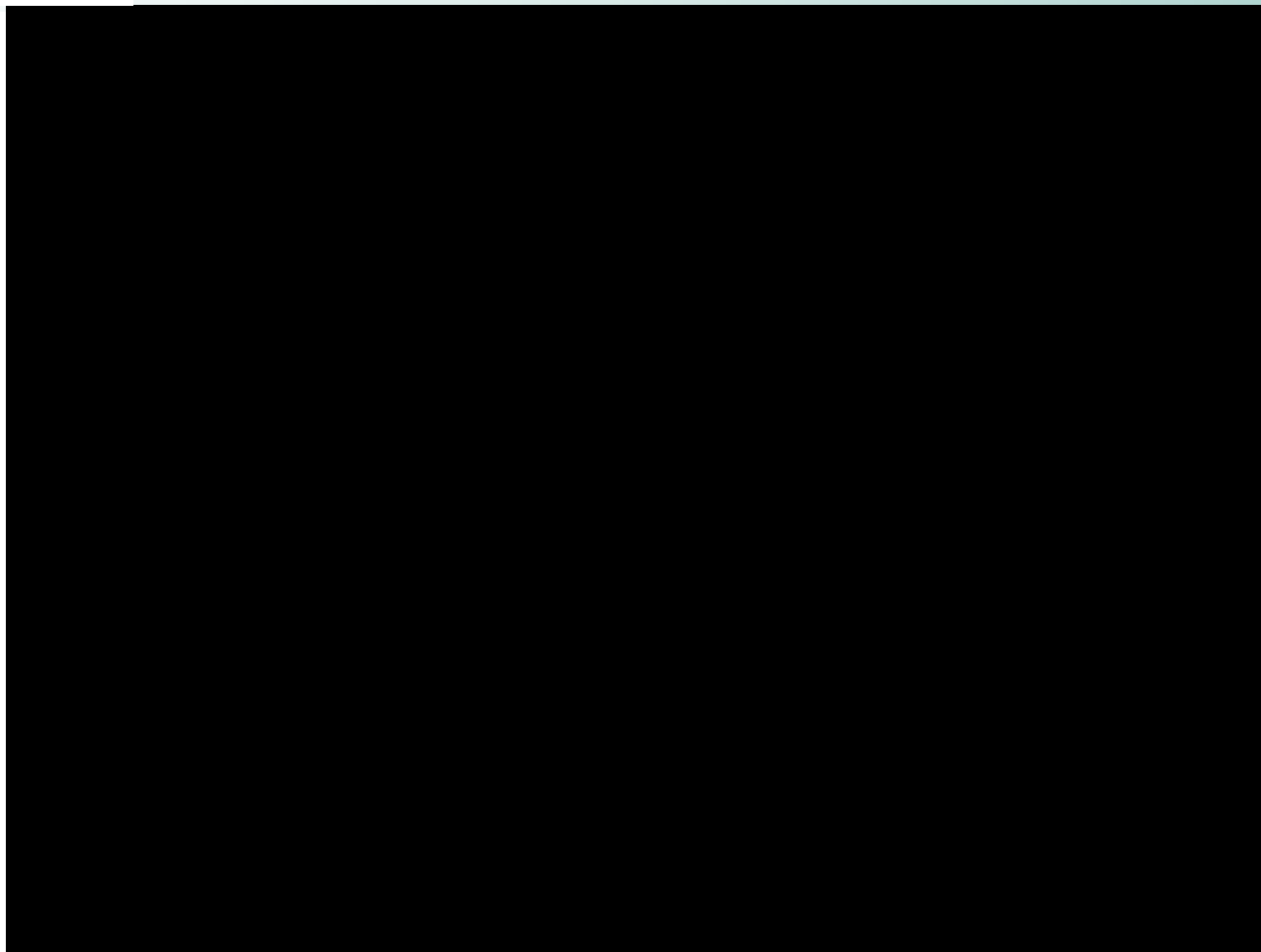

WHATZZUP

Begeleiders competentieontwikkeling
Stéphanie Van Eyen
Luc Bosman

Zorgtweedaagse Oostende
28-29/01/2016

Doelstellingen:

- Diversiteit als uitgangspunt aangrijpen om te werken aan brede basiszorg.
- UDL als middel ervaren om tegemoet te komen aan de diversiteit in een klasgroep.
- Reflecteren over mogelijkheden om met UDL-principes in een les of project te werken.
- Concrete voorbeelden van basisdidactiek plaatsen in het kader van UDL.
- Reflecteren over uitdagingen en valkuilen bij UDL.

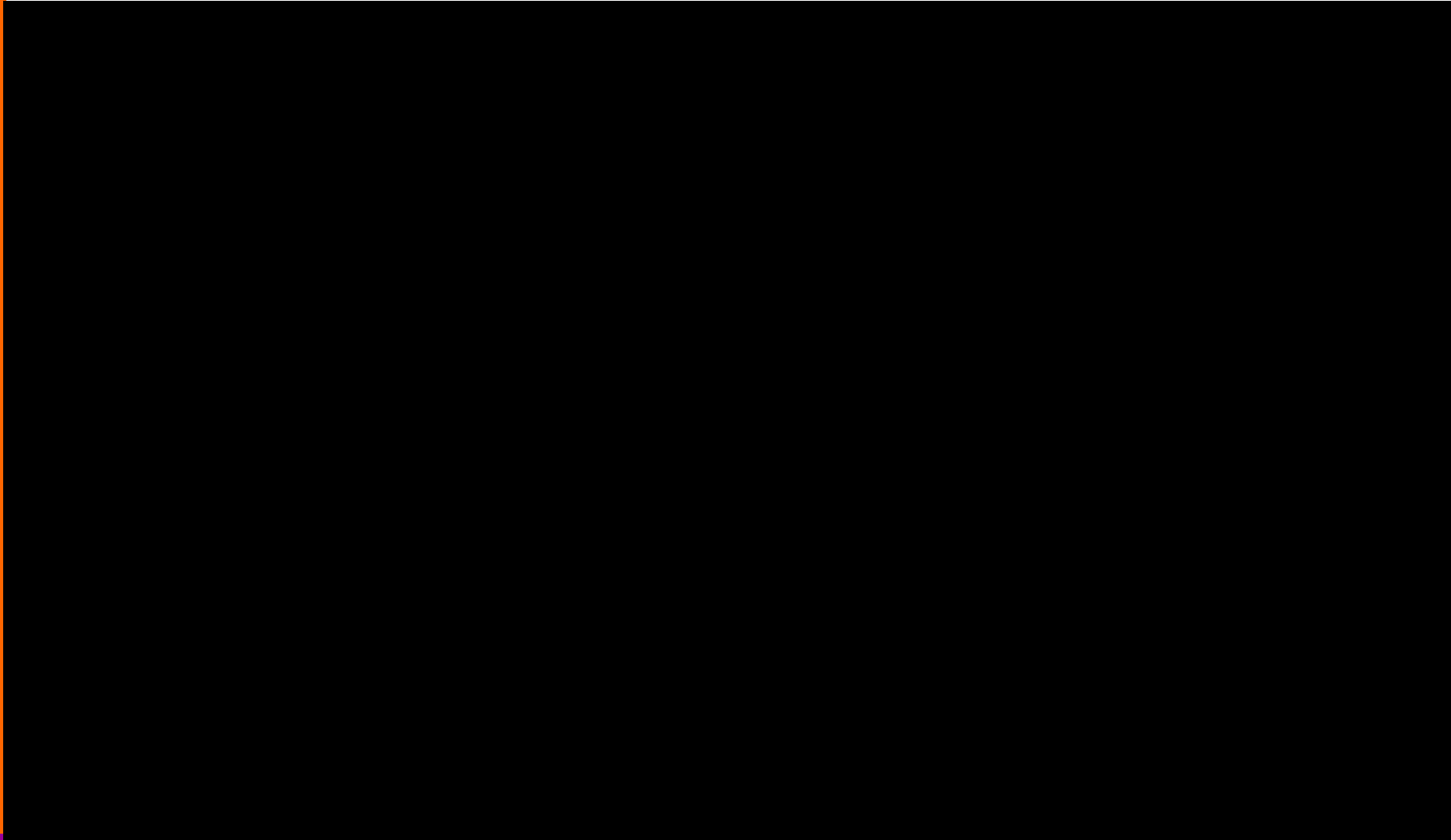

Materiaal verkennen

- Presentatie
- Hand-outs
- Notities
- Documenten
- Website www.nascholing.be
- Mentimeter
- Socrative
- Aurasma

Veranderde visie:

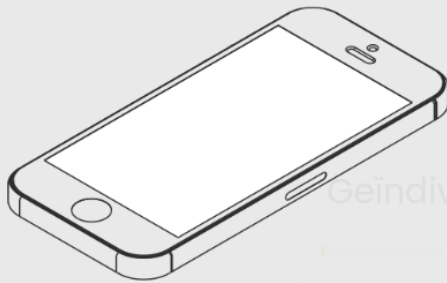

Mentimeter:

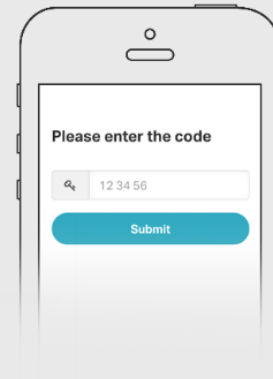
Go to **www.govote.at** and use the code **31 24 68**

Welke factor heeft het meest effect
op het leren van leerlingen?

Mentimeter

www.govote.at|

1 Grab your phone

2 Go to **www.govote.at**

3 Enter the code
31 24 68 and vote!

Votes: 0

Go to **www.govote.at** and use the code **31 24 68**

Welke factor heeft het meest effect
op het leren van leerlingen?

 Mentimeter

Geïndividualiseerde instructie

Feedback

Votes: 0

Go to **www.govote.at** and use the code **31 24 68**

Welke factor heeft het meest effect
op het leren van leerlingen?

 Mentimeter

Probleemgericht leren

Leerlingen zelf leren verwoorden

Votes: 0

Go to **www.govote.at** and use the code **31 24 68**

Welke factor heeft het meest effect
op het leren van leerlingen?

 Mentimeter

<

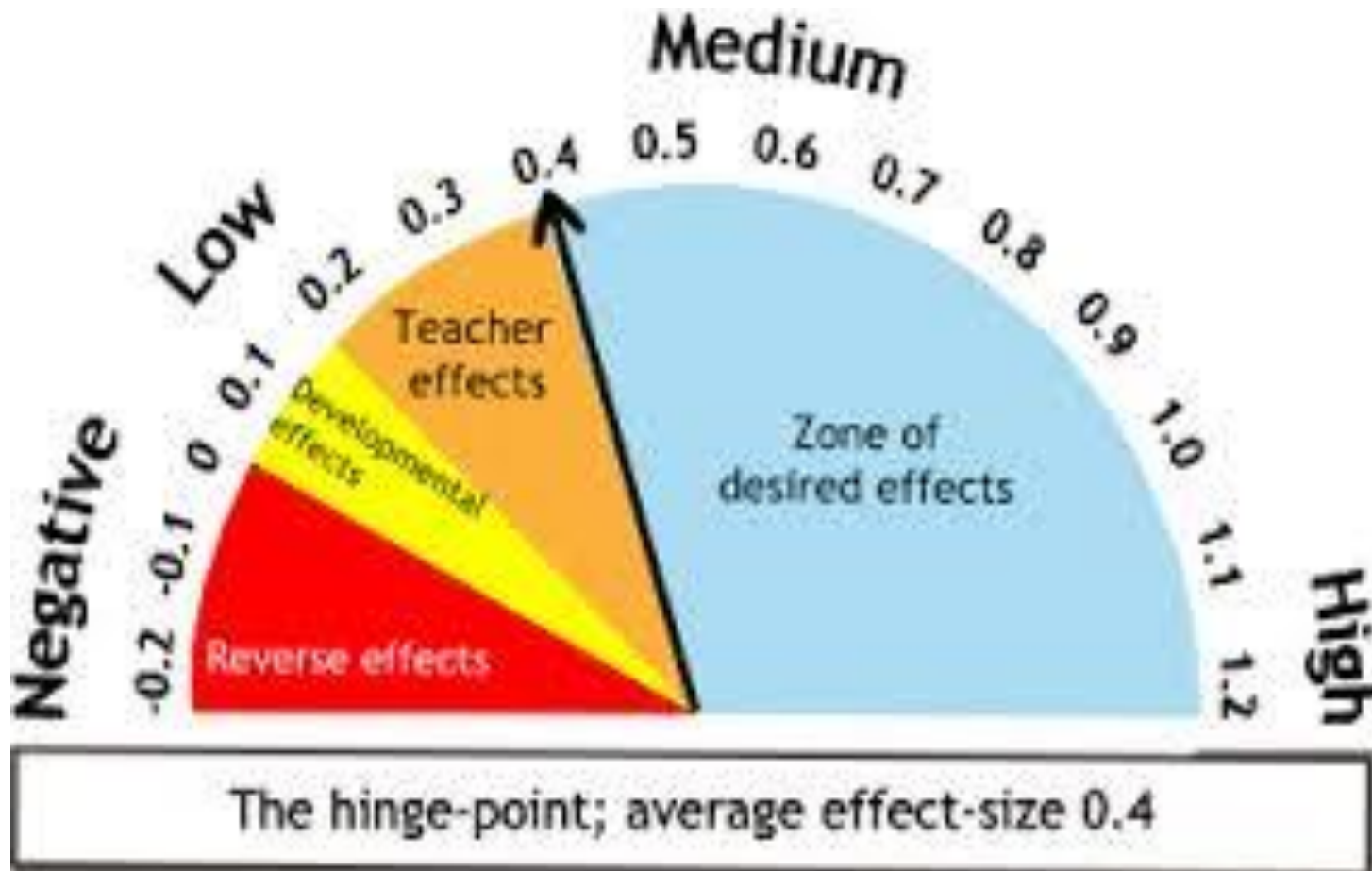
Kleinere klassen

Rolwisselend onderwijzen

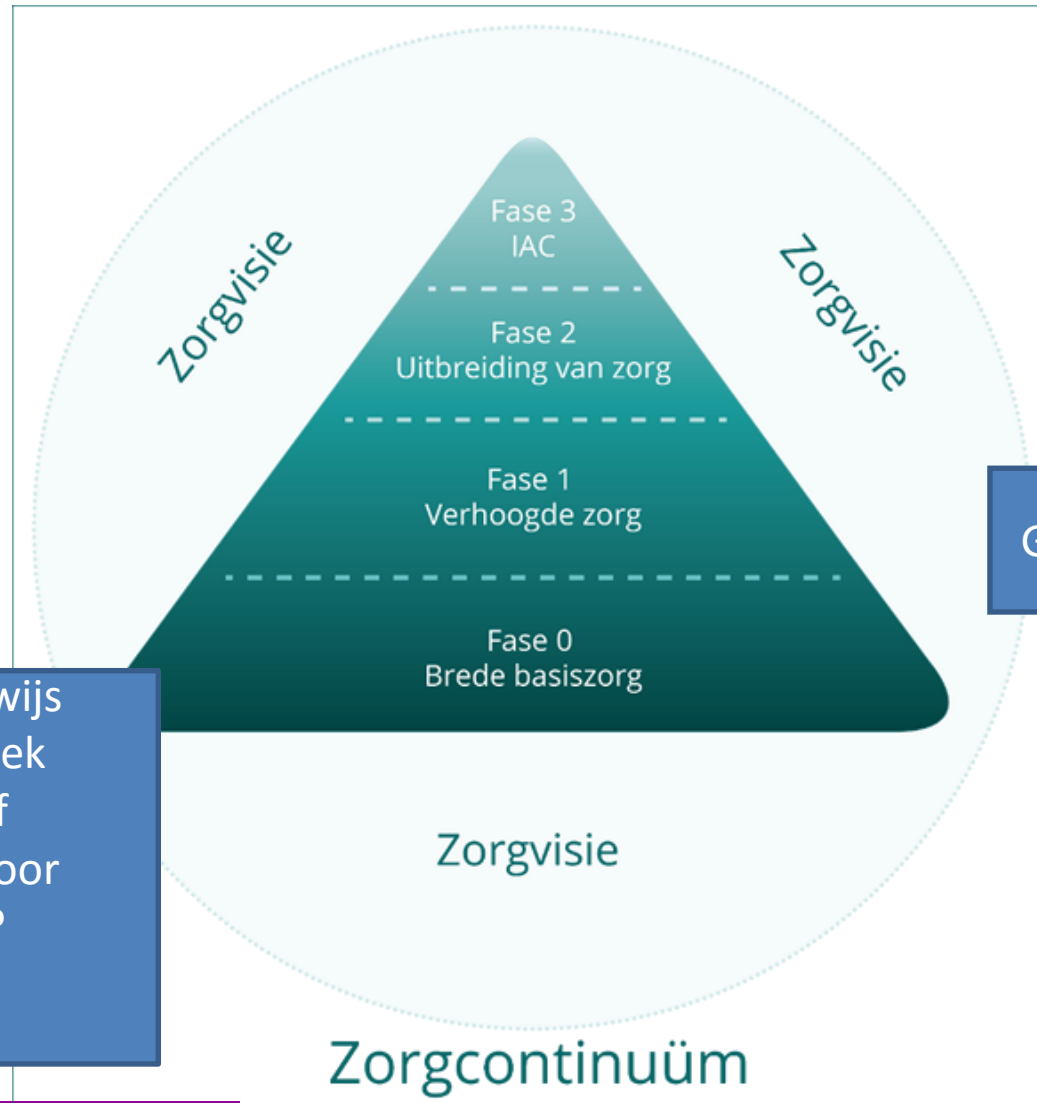

Votes: 0

Effecten op leren

Zorgcontinuüm

Geen diagnose

Goed onderwijs
Basisdidactiek
Preventief
Wat werkt voor
iedereen?
Kaders

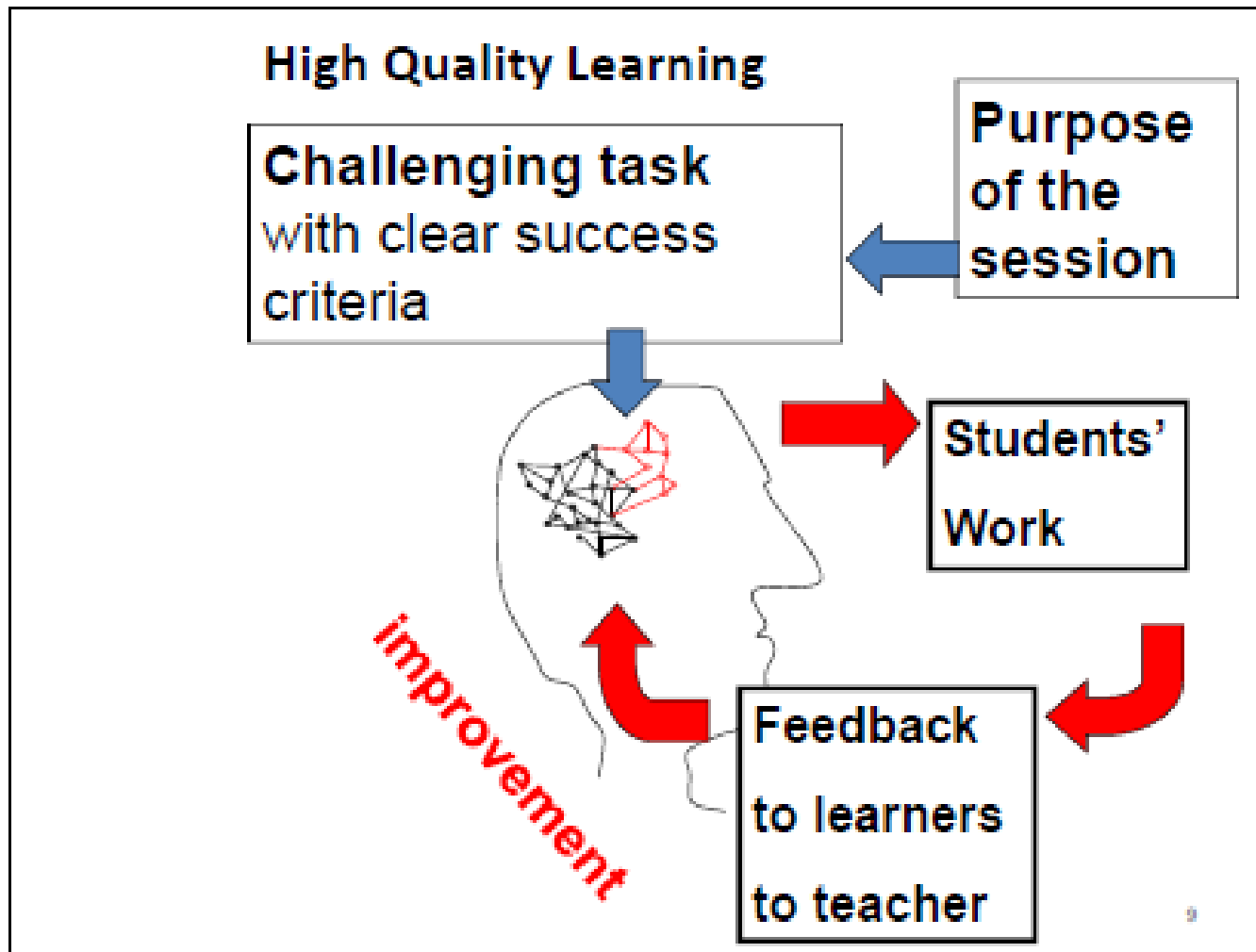

Visie op zorg/leren

- Focus op leren, welbevinden en schoolloopbaan
- UDL focust op LEREN gesteund op wetenschappelijke basis.
- Groeigericht visie.
- GEEN deficit-denken
- Bouwen op mogelijkheden
- Barrières afbouwen of vermijden om participatie mogelijk te maken en leerrendement te verhogen.
- Hoe werkt het leren van leerlingen?
- Hoe kunnen we het leren van leerlingen stimuleren?

Geoff Petty

Diversiteit in de klas:

- Wat betekent diversiteit in onze klassen?
Overleg met je elbowpartner:
- “De homogene klasgroep” bestaat dat wel?

Diversiteit

Variatie en diversiteit als uitgangspunt

- Opdracht 1:
- -Verken de verschillende bronnen.
- -Maak een keuze.
- -Individuele reflectie:
“Wat zegt dit document voor jou over diversiteit?”

Wie sneller klaar is, mag deze vraag voor een tweede bron formuleren.

Werkwijze:

- Verkennen
- Kiezen
- Individuele reflectie
- Bespreking in groep
- Plenum

Keuze uit:

- Een brief van een leerkracht.
- Een filmpje van een experiment
- Een cartoon
- Hoe?
  - Ga naar www.vikom.be => DPB=> BuO=> “In duo met BuO”.
  - Gebruik je documenten

De brief

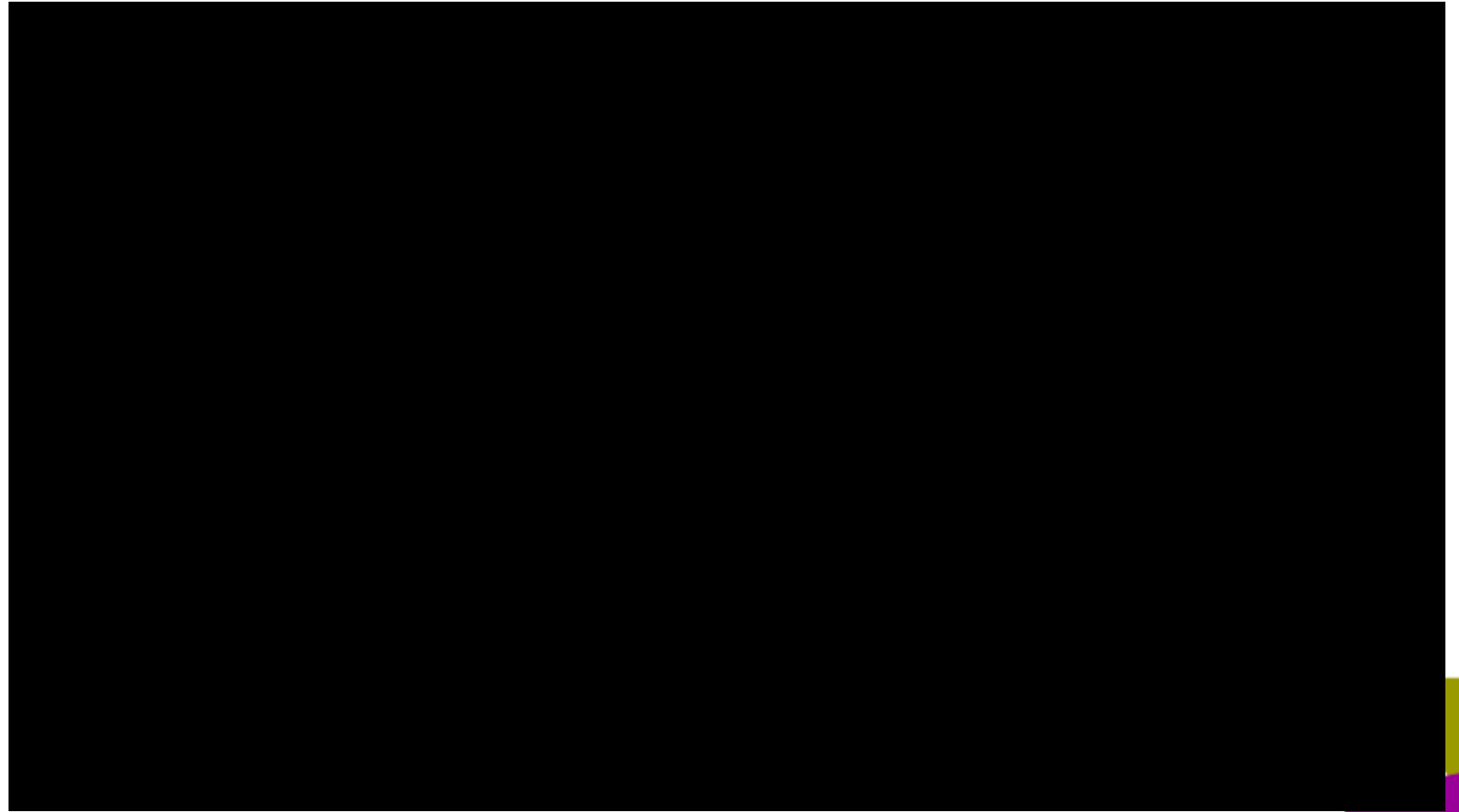
Beste ouder,

Ik weet het...

* Luisterfragment*

Experiment

Cartoon

**Om eerlijk te evalueren krijgt iedereen dezelfde opdracht:
"Klim zo snel mogelijk in de boom!"**

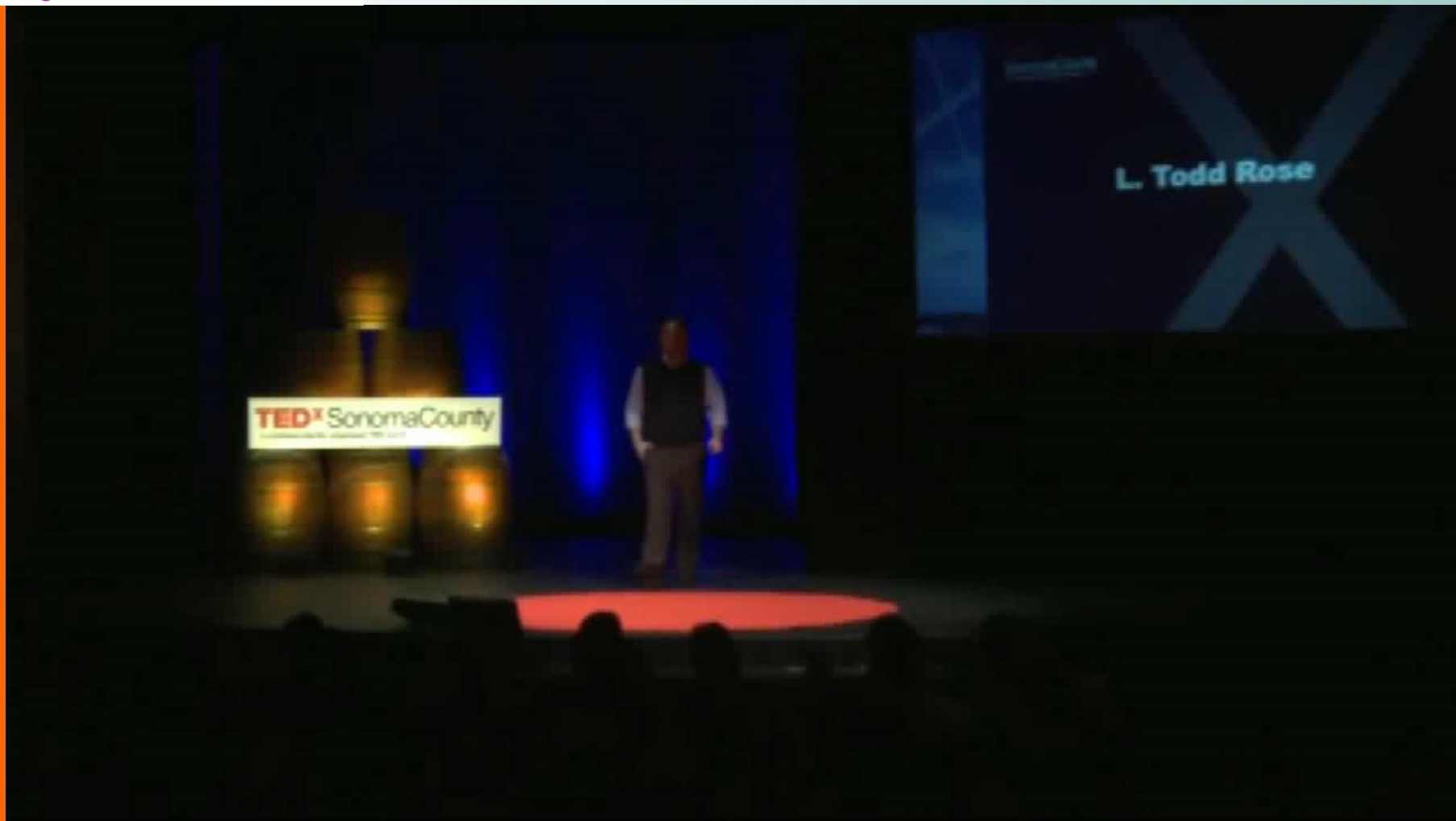

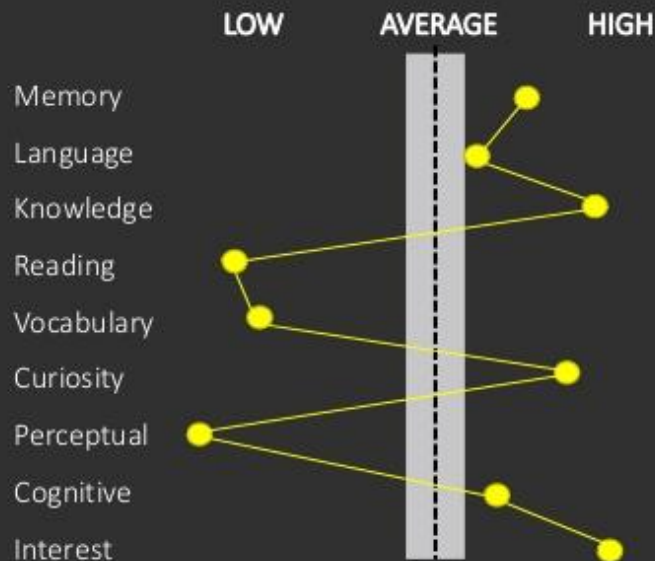
Diversiteit is de norm

The way we learn is as unique as our fingerprints

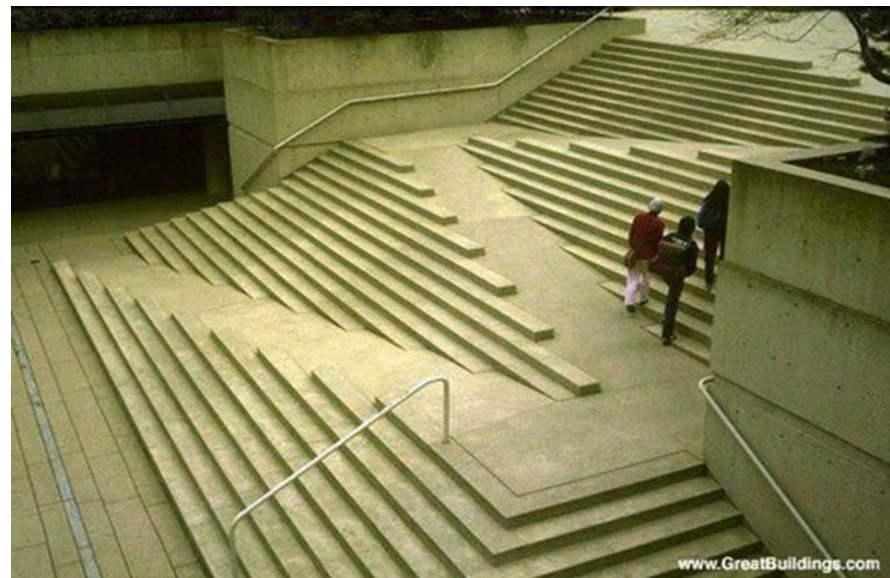
The average student is a myth

The Myth of Average: Todd Rose at TEDxSonomaCounty: <https://www.youtube.com/watch?v=4eBmyttcfU4>

Universal design

Leren is uniek

- Basis neurologie:
- 3 groepen van geïntegreerde hersennetwerken die een belangrijke rol spelen in het leren
  - Herkenningsnetwerk
  - Strategisch netwerk
  - Affectief netwerk

UDL wetenschappelijke basis

WAAROM

Het affectieve netwerk

emoties
betrekken

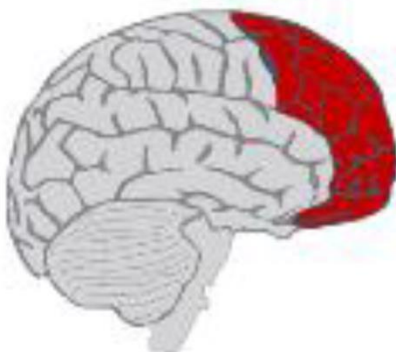
WAT

Het herkenningsnetwerk

zintuigen
aanbieden

HOE

Het strategisch netwerk

spieren
omgaan

WAAROM leren? betrokkenheid

Verschillende manieren om interesse op te wekken

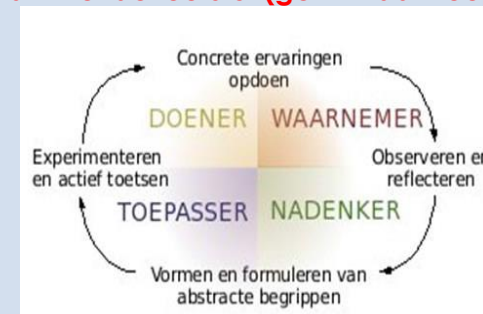
WAT leren? representatie

Verschillende manieren om informatie aan te bieden

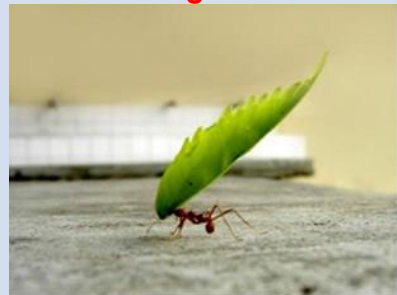

HOE leren? actie en expressie

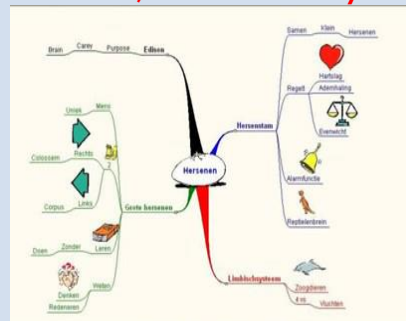
Verskillende manieren om actief om te gaan met de leerstof (gelinkt aan leerstijl)

Verskillende manieren om inspanning en doorzetting te bevorderen

Opties voor taal, wiskunde en symbolen

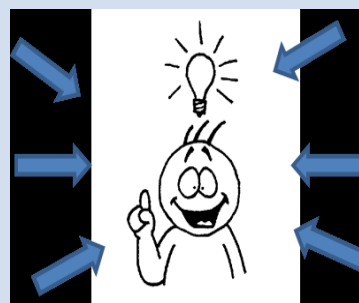
Verschillende opties voor expressie en communicatie

Bij-sturen

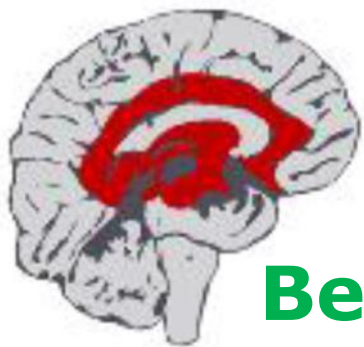

Inzicht bevorderen

**Opties voor executieve functies
(ondersteuning bieden om doelen en
prioriteiten te stellen)**

Betrokkenheid - Motivatie

Affectieve netwerken

evalueren van structuren,
emotionele betekenis
toeschrijven aan structuren,
maken het mogelijk **taken op te nemen** om te leren,
maken het mogelijk *de wereld*
rondom ons *te vatten*.

Om affectief leren te

ondersteunen moeten we
meerdere wijzen van
betrokkenheid aanbieden.
Het biedt keuzemogelijkheden
aan om motivatie op te wekken
of te bekrachtigen

Betrokkenheid: het Waarom van het leren

verschillende manieren om **interesse** op te wekken,
verschillende manieren om inspanning en **doorzetting** te
bevorderen,
opties voor **zelfregulatie**: eigen leerproces inschatten en
bijsturen.

Affectieve netwerk

WAAROM leren?

betrokkenheid

Verskillende manieren om interesse op te wekken

- Optimaliseer eigen keuze en autonomie.
- Optimaliseer relevantie, waarde en authenticiteit.
- Minimaliseer afleiding en bedreiging.

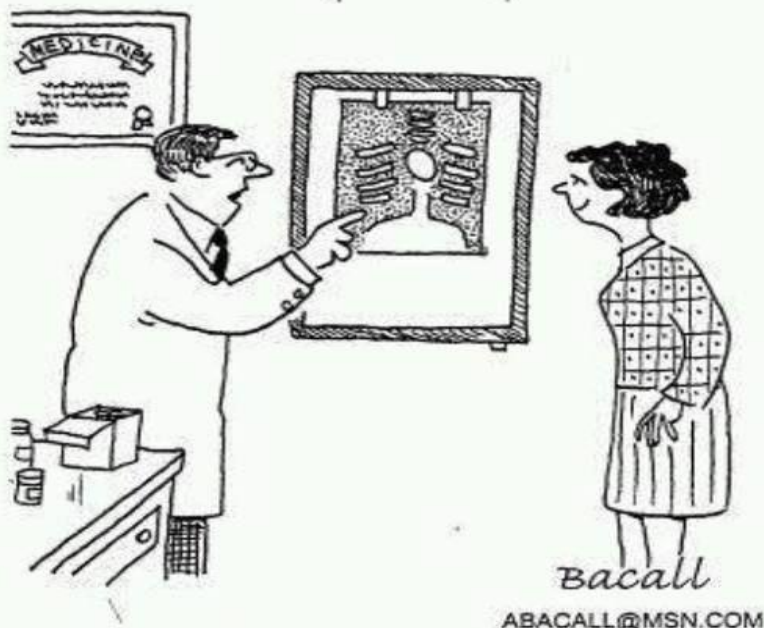
Verskillende manieren om inspanning en doorzetting te bevorderen

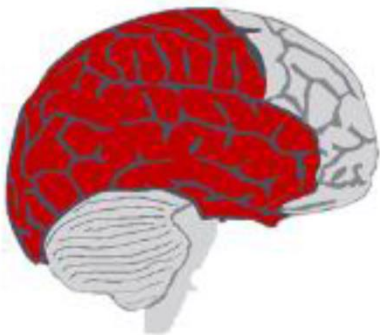
- Formuleer herkenbare doelen en verwijst er meermaals naar.
- Voorzie verschillende uitdagende leerbronnen, vraagstellingen en evaluatievormen.
- Moedig samenwerking en groepsvorming aan
- Geef feedback gericht op het leerproces.

Opties voor zelfregulatie (eigen leerproces inschatten en bijsturen)

- Bevorder hoge verwachtingen en vertrouwen in eigen kunnen
- Begeleid probleemoplossend gedrag en strategieën
- Ontwikkel zelfevaluatie en stimuleer reflectie.

- Wat ondernemen leerkrachten in jouw school om de betrokkenheid van leerlingen te verhogen?
- Welke mogelijkheden zie je zelf nog?

Het herkenningsnetwerk

WAT

REPRESENTATIE

Herkenningsnetwerken

betekenissen vatten,
betekenissen toeschrijven
aan patronen,
maken het mogelijk te
identificeren,
maken het mogelijk
informatie, ideeën en
concepten te begrijpen.

Om herkenkend leren te
ondersteunen moeten we
**verschillende manieren
hebben om de leerstof aan
te bieden**.

Herkenkend leren biedt op
een flexibele manier **WAT** we
onderwijzen en leren.

REPRESENTATIE: het WAT van het leren

verschillende manieren om **informatie aan te bieden**,
opneembaar via verschillende zintuigen,
opties voor **taal, wiskunde** en **symbolen** aanbieden,
inzicht bevorderen.

Herkenningsnetwerk **WAT** leren? *representatie*

Verschillende manieren om informatie aan te bieden (opneembaar via verschillende zintuigen)

- Pas de weergave van informatie aan.
- Geef alternatieven voor auditieve informatie.
- Geef alternatieven voor visuele informatie geven.
- Stel informatie flexibel (digitaal) ter beschikking.

Opties voor taal, wiskunde en symbolen

- Verduidelijk woordenschat en symbolen.
- Verduidelijk zinsbouw en structuur.
- Ondersteunen begrijpen en ontcijferen van tekst, wiskundige tekens en symbolen.
- Stimuleer inzicht over verschillende talen heen.
- Illustreer informatie, illustreren via multimedia.

Inzicht bevorderen

- Activeer voorkennis en bezorg achtergrondinformatie
- Duidt patronen, kenmerken, concepten en verbanden aan
- Begeleid verwerken, visualiseren en structureren van informatie.
- Verhoog transfer en generalisatie

- Wat gebeurt er op jouw school rond representatie?
- Welke mogelijkheden zie je zelf nog?

Het strategisch netwerk

HOE

ACTIE EN EXPRESSIE

Strategische netwerken

verwijzen naar executieve functies (sociaal interageren en zichzelf kunnen organiseren), **mentale en motorische patronen opwekken, beheersen en controleren**, maken het mogelijk **handelingen** en vaardigheden te plannen, uit te voeren en te monitoren.

Om strategisch leren te ondersteunen moeten we **meerdere wijzen van actie en expressie** aanbieden. Het biedt flexibele manieren of keuzes aan **HOE** we leren en uitdrukken wat we kennen en kunnen.

ACTIE EN EXPRESSIE: het HOE van het leren

verschillende manieren aanbieden om **actief om te gaan met de leerstof** (activiteiten gelinkt aan de leerstijl),
opties aanbieden voor **expressie en communicatie**,
opties aanbieden voor **executieve functies**: ondersteuning bieden om doelen en prioriteiten te stellen.

Strategisch netwerk **HOE leren?** actie en expressie

Verschillende manieren om actief om te gaan met de leerstof

(activiteit gelinkt aan leerstijl)

- Bied verschillende methodes aan om te antwoorden en om informatie door te nemen en te leren.
- Voorzie toegankelijke materialen en technologie met passende ondersteuning.

Verschillende opties voor expressie en communicatie

- Gebruik verschillende communicatiemiddelen.
- Biedt verschillende hulpmiddelen voor uitwerking en vormgeving aan.
- Laat leerlingen op verschillende manieren tonen wat ze geleerd hebben en bied daarbij passende ondersteuning.

Opties voor executieve functies (ondersteuning bieden om doelen en prioriteiten te stellen)

- Voorzie mogelijkheden die het stellen van effectieve doelen ondersteunen.
- Leer de leerlingen eigen doelen formuleren
- Ondersteun planning en uitvoering
- Ondersteun informatieverwerking en het gebruik van bronnen en materiaal
- Stimuleer zelfcontrole, -evaluatie en -sturing.

- Wat gebeurt er op jouw school rond actie en expressie?
- Welke mogelijkheden zie je zelf nog?

"I expect you all to be independent, innovative, critical thinkers who will do exactly as I say!"

Affectieve netwerk WAAROM leren? betrokkenheid	Herkenningsnetwerk WAT leren? representatie	Strategisch netwerk HOE leren? actie en expressie
Verschillende manieren om interesse op te wekken - Optimaliseer eigen keuze en autonomie. - Optimaliseer relevantie, waarde en authenticiteit. - Minimaliseer afleiding en bedreiging.	Verschillende manieren om informatie aan te bieden (opneembaar via verschillende zintuigen) - Pas de weergave van informatie aan. - Geef alternatieven voor auditieve informatie. - Geef alternatieven voor visuele informatie geven. - Stel informatie flexibel (digitaal) ter beschikking.	Verschillende manieren om actief om te gaan met de leerstof (activiteit gelinkt aan leerstijl) - Bied verschillende methodes aan om te antwoorden en om informatie door te nemen en te leren. - Voorzie toegankelijke materialen en technologie met passende ondersteuning.
Verschillende manieren om inspanning en doorzetting te bevorderen - Formuleer herkenbare doelen en verwijst er meermaals naar. - Voorzie verschillende uitdagende leerbronnen, vraagstellingen en evaluatievormen. - Moedig samenwerking en groepsvorming aan - Geef feedback gericht op het leerproces.	Opties voor taal, wiskunde en symbolen - Verduidelijk woordenschat en symbolen. - Verduidelijk zinsbouw en structuur. - Ondersteunen begrijpen en ontcijferen van tekst, wiskundige tekens en symbolen. - Stimuleer inzicht over verschillende talen heen. - Illustreer informatie, illustreren via multimedia.	Verschillende opties voor expressie en communicatie - Gebruik verschillende communicatiemiddelen. - Bied verschillende hulpmiddelen voor uitwerking en vormgeving aan. - Laat leerlingen op verschillende manieren tonen wat ze geleerd hebben en bied daarbij passende ondersteuning.
Opties voor zelfregulatie (eigen leerproces inschatten en bijsturen) - Bevorder hoge verwachtingen en vertrouwen in eigen kunnen - Begeleid probleemoplossend gedrag en strategieën - Ontwikkel zelfevaluatie en stimuleer reflectie.	Inzicht bevorderen - Activeer voorkennis en bezorg achtergrondinformatie - Duid patronen, kenmerken, concepten en verbanden aan - Begeleid verwerken, visualiseren en structureren van informatie. - Verhoog transfer en generalisatie	Opties voor executieve functies (ondersteuning bieden om doelen en prioriteiten te stellen) - Voorzie mogelijkheden die het stellen van effectieve doelen ondersteunen. - Leer de leerlingen eigen doelen formuleren - Ondersteun planning en uitvoering - Ondersteun informatieverwerking en het gebruik van bronnen en materiaal - Stimuleer zelfcontrole, -evaluatie en -sturing.

Oefening

Hulpbron: volledig kader UDL

- Waar vind je de leeractiviteiten van deze sessie terug?
  - werken met bronnen
  - feedback geven
  - filmpje voorzien van ondertiteling
  - ...

Keuze: Wat wil jij leren?

- Reflectie rond één van de drie principes van UDL hulpbron: keuze.
- Herhaling: UDL at a glance
- Oefening: Leeractiviteiten in kader plaatsen
- Verdieping: Een universeel ontwerp voor het hele curriculum
  - Aanbod/aanknoping
  - Lesverloop/ verwerking
  - Evaluatie
  - Redicodis

CAST YEARS OF
INNOVATION
1984-2009

Transforming education through Universal Design for Learning — <http://www.cast.org>

UDL at a glance

UDL in de praktijk:

- **Opdracht 2** (*Keuzeopdracht*)

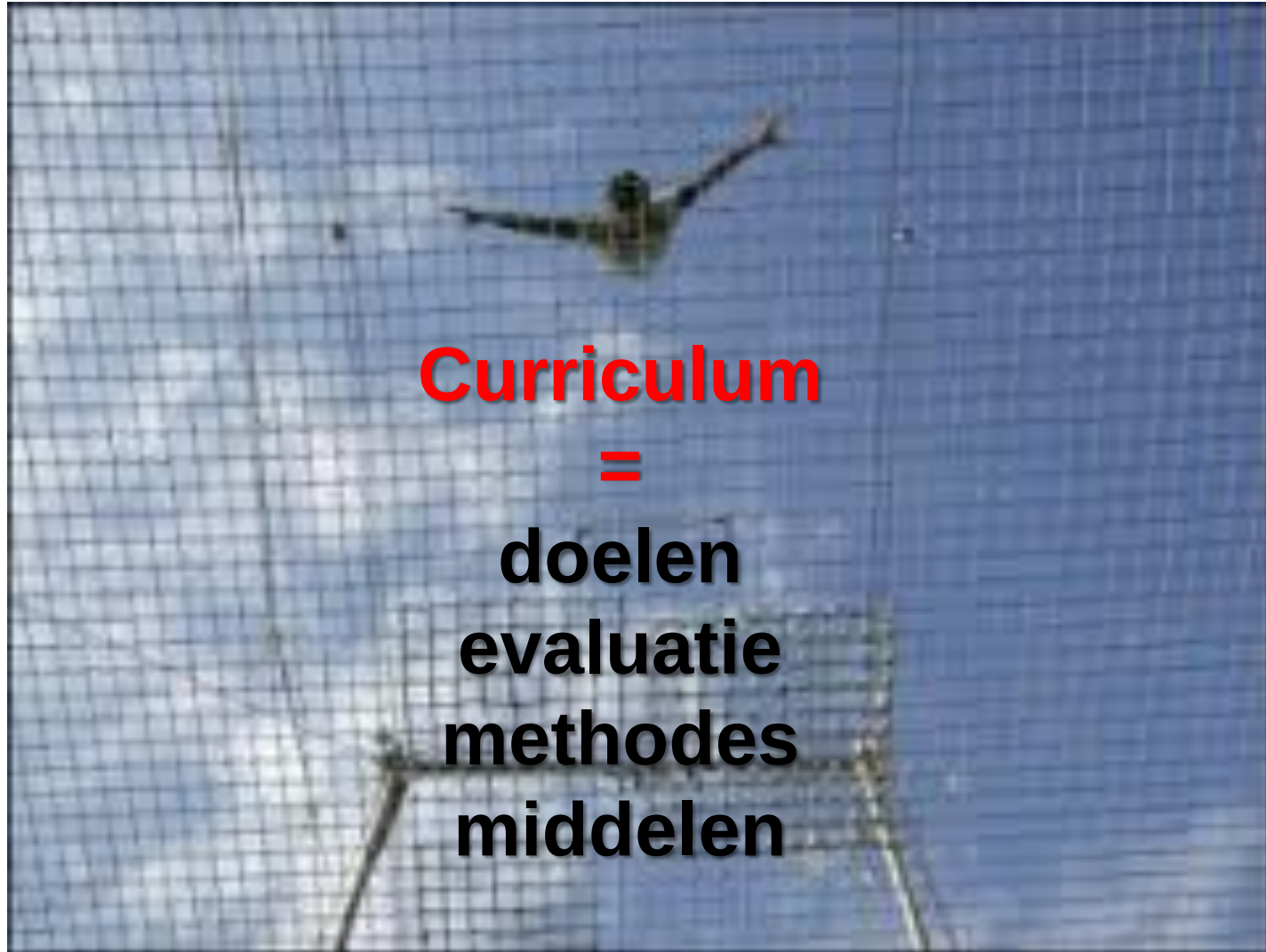
Onderzoek welke UDL-principes je herkent in het bijgevoegde materiaal:

- Steekkaarten “binnenklasdifferentiatie”.
- Eigen materiaal

Noteer welke mogelijkheden je nog ziet om meer UDL-gericht te werken.

Universal design for learning

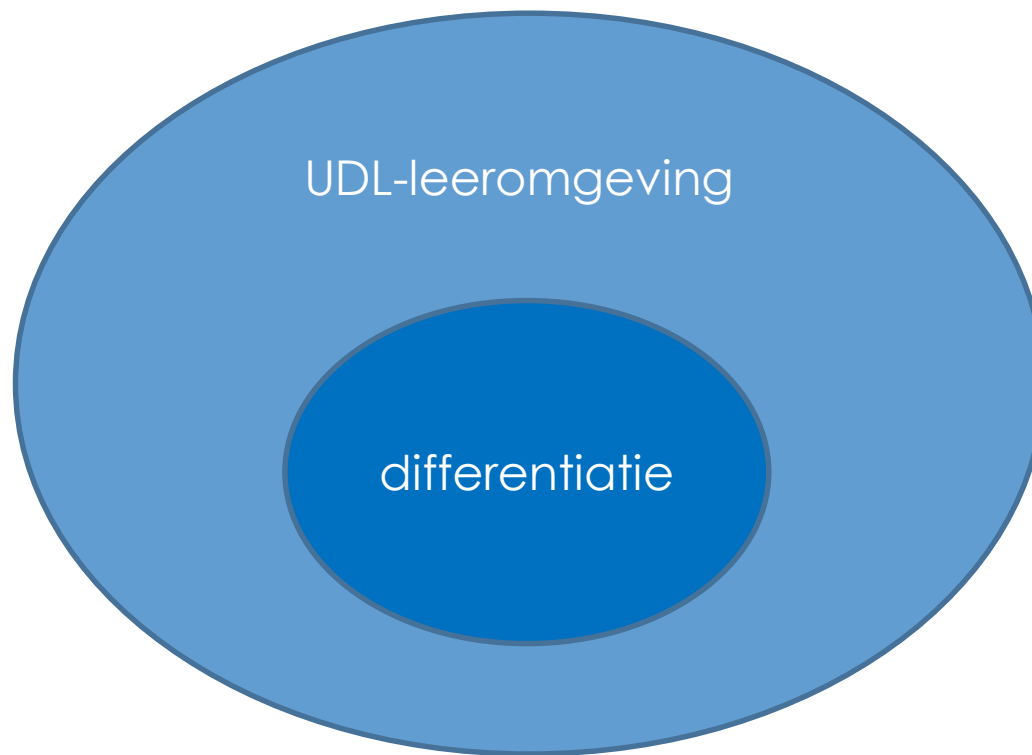
Curriculum
=
doelen
evaluatie
methodes
middelen

UDL slaat op ganse curriculum

UDL	Differentiatie
Werkt op leeromgeving (ruimte, les, curriculum)	Focus op unieke leerprofielen van elke leerling
Meerdere methodes beschikbaar voor iedereen	In de praktijk vaak geïndividualiseerde leermethodes
Ontwerpt vooraf zodat aan de meeste noden kan tegemoet gekomen worden en verwachtingen hoog blijven.	Past achteraf aan, wat zou kunnen uitmonden in lagere verwachtingen.
Diversiteit is de norm en barrières voor leren ontstaan door een “one size fits all” curriculum/leeromgeving	Barrières voor leren worden gezocht bij de mogelijkheden van de leerlingen.

Effectieve differentiatie binnen een universeel ontworpen leeromgeving.

*UDL zet in op gewilde
moeilijkheidsgraad door de
ongewilde moeilijkheidsgraad te
verminderen in functie van het
doel dat men wil bereiken!*

- **Evaluatie**

- **formatief**
- **summatief**

- Hoe goed heeft de leerling het doel bereikt?
- Waar staat de leerling in zijn leerproces?
(waarde van vergelijking met andere ln?)
- Informatie om het onderwijzen aan te passen naar het leren ?

UDL slaat op ganse curriculum

- **Middelen en methodes: Flexibel en gevarieerd om tot leren te komen**
  - Juiste evenwicht tussen toegankelijkheid, uitdaging en ondersteuning voor **alle** ln
  - Mogelijkheid scheppen voor **iedere** ln om zijn doel te bereiken op de wijze die hem best ligt

- Werkwijze:
  - Het **uitdagende** doel wordt bepaald.
  - De **evaluatie**vorm wordt bij voorbaat bepaald.
  - De tussenliggende weg die leidt tot het leren wordt zo **breed en divers** mogelijk uitgestippeld met ondersteuning (*scaffolding*)

 om alle leerlingen aan te spreken.

(alle stappen kunnen in overleg met de lln gebeuren)

- **Toepassing GPS:**
  - Wat is je huidige positie?
  - Wat is jouw doel/bestemming?
  - Wat is de beste weg om het doel te bereiken?

Guiding UDL-aanpak

CLEARING A PATH
FOR PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS
CLEARS THE PATH FOR EVERYONE!

Feedback

- Quiz

www.socrative.com

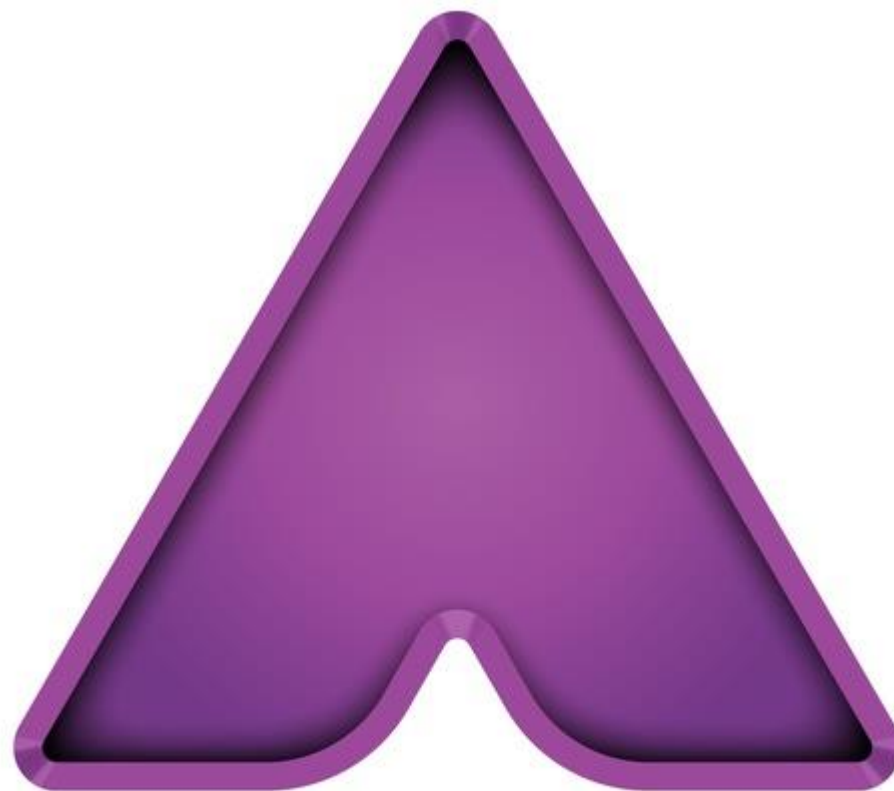
Socrative student

Room:0GRZLVZI

-Groepsopdracht

-Bespreking

AURASMA

Hoe gebruik je Aurasma?

- 1/ open de app
- 2/ klik op het logo onderaan
- 3/ klik op het vergrootglas
- 4/ typ nu “stephanievaneyen” bovenaan en “GER”
- 5/ selecteer “stephanievaneyen public auras)
- 6/ klik bovenaan op volgen / “FOLLOW”
- 7/ klik op het vakje onderaan
- 8/ je kan nu de foto's scannen om de titel erbij te krijgen en de uitleg te beluisteren

UDL in deze sessie?

En nu?

- Mogelijk vervolg:

Het begint bij jou, jouw team/ werkgroepen, jouw school...

- lesson study
- lessenreeks of project
- bronnen
- ICT-tools
- kijkwijzer ontwikkelen

Eindreflectie:

- Opdracht 3:(10 min)
- Wat kan UDL voor jou of voor jouw school betekenen?
- Wat ervaar je als positief bij een ULD-werkwijze?
- Wat kan volgens jou een valkuil zijn?
- Hoe kan je deze valkuil voorkomen of verminderen?
- Voor wie wil: *Wat blijft je het meest bij?*
Kies: op papier, computer, expressie, tekst, beeld, tekening, foto, lied, gedicht,...

Betrokkenheid-relatie: Het *Waarom* van leren.

Doelstellingen:

- Diversiteit als uitgangspunt aangrijpen om te werken aan brede basiszorg.
- UDL als middel ervaren om tegemoet te komen aan de diversiteit in een klasgroep.
- Reflecteren over mogelijkheden om met UDL-principes in een les of project te werken.
- Concrete voorbeelden van basisdidactiek plaatsen in het kader van UDL.
- Reflecteren over uitdagingen en valkuilen bij UDL.

Bedankt!

